



بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

فصل پنجم: عصر یکپارچگی و شکوفایی

درس نهم: ایرانی متحد و یکپارچه



اوضاع سیاسی ایران، هنگام تأسیس حکومت صفویه

❖ نداشتن حکومت واحد و قدرتمند

❖ دچار به تفرقه و تجزیه

❖ در جنگ بودن حاکم مناطق مختلف، با یکدیگر

❖ از بین رفتن امنیت و آرامش شهرها و روستاها

❖ مختل شدن امور کشور

❖ حمله به مرزهای ایران در غرب، توسط عثمانی ها

❖ حمله به مرزهای ایران در شمال شرق، توسط ازبک ها

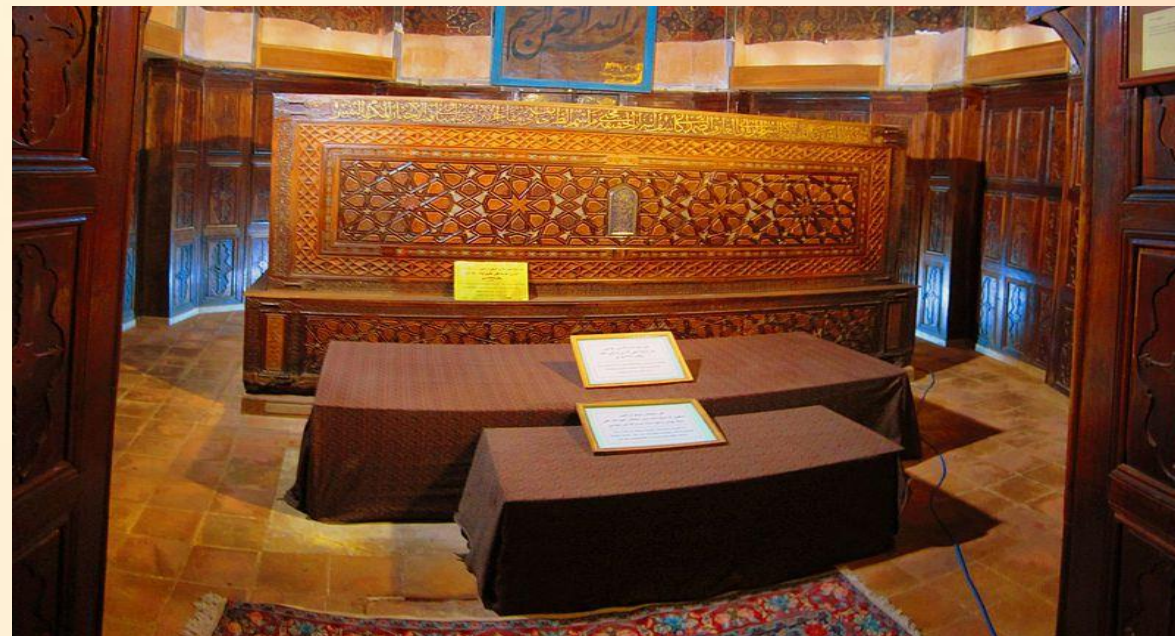
دو خطر و تهدید جدی برای ایران
در زمان صفویه

شکل گیری حکومت صفویه

شیخ صفی الدین اردبیلی ← صوفی معروف / دارای پیروان و هواداران بسیار / دارای خانقاه
مهم ترین طرفداران خانقاه شیخ صفی = ایل های مختلف ترک (قرنلباش)



بقعه شیخ صفی الدین اردبیلی



مقبره شیخ صفی الدین اردبیلی

نخستین شاه صفوی = شاه اسماعیل اول (قرن ۱۰ ق)

اقدامات وی:

- شکست شروانشاهان و آق قویونلوها با کمک قزلباشها

- تسلط بر تبریز و اعلام خویش به عنوان شاه

- رسمی کردن مذهب شیعه پس از تاج گذاری

- شکست از بکها و تسلط بر سراسر ایران

نیرومند و یکپارچه شدن حکومت ایران*
همبستگی و اتحاد بیشتر ایرانیان*



جنگ چالدران

دشمنان ایران در زمان صفویه ← عثمانی‌ها (در غرب)
ازبک‌ها (در شرق)

نارضایتی سلطان عثمانی از شکل‌گیری حکومت شیعه مذهب در ایران ← حمله به ایران

چالدران: مکانی در نزدیکی شهر خوی امروزی

علت شکست سپاه صفوی از سپاه عثمانی = برخورداری سپاه عثمانی از سلاح آتشین مانند: توپ و تفنگ

پس از جنگ چالدران، تبریز به اشغال عثمانی درآمد.



مقبره شهدای جنگ چالدران



جنگ چالدران به روایت تصویر



شاه تهماسب صفوی

دومین پادشاه صفوی = شاه تهماسب (پسر شاه اسماعیل)

اقدامات وی:

❖ سر و سامان دادن به اوضاع داخلی

❖ دفع ازبکان و عثمانی

❖ تثبیت و تحکیم حکومت صفوی

❖ انتقال پایتخت از تبریز به قزوین ← در معرض حمله بودن تبریز توسط عثمانی

سلسله صفوی در اوج قدرت

قدرتمندترین شاه صفوی = شاه عباس اول (پنجمین شاه صفوی)

اقدامات وی:

- شکست عثمانیان و ازبکان
- انتقال پایتخت از قزوین به اصفهان و تلاش برای آبادانی آن
- گرفتن حکومت ولایت‌ها از دست قزلباش‌ها، **برای تقویت حکومت مرکزی و جلوگیری از نافرمانی و بی‌نظمی آنها**
- تشکیل سپاهی از غیر قزلباش‌ها و تجهیز آنها به تفنگ و توپ با کمک اروپائیان
- بیرون راندن پرتغالی‌ها از سواحل و جزایر ایران توسط کشتی‌های جنگی انگلستان

صفویان کشور را چگونه اداره می کردند؟

- تشکیل حکومت مرکزی قدرتمند ← قرار داشتن شاه در رأس آن

- شاه دارای اختیارات فراوان و حکمرانی همراه با استبداد

- اطاعت همه مقام های کشوری و لشکری از شاه

- بالاترین مقام بعد از شاه = وزیر بزرگ (اعتمادالدوله)

- فرماندهان نظامی ← فرماندهی سپاه

حاکم ولایت

مسئول امور مالی و اداری کشور
نداشتن قدرت و اختیار در برابر شاه

- تا زمان شاه عباس اول، حاکمیت ولایت ها به دست سران ایل قزلباش بود.

اروپاییان در راه ایران

زمان به قدرت رسیدن سلسله صفوی = زمان پشت سر گذاشتن قرون وسطا (عصر تاریکی) در اروپا

قرن شانزدهم تا نوزدهم میلادی در تاریخ اروپا = قرون جدید

اروپائیان از طریق ساخت کشتی های بزرگ و مجهز به توپ جنگی، بخش های زیادی از قاره های

آمریکا، آفریقا و آسیا را مستعمره خود کردند.

پیشگامان استعمار: پرتغال، اسپانیا، انگلستان و فرانسه

تصرف سواحل و جزایر جنوبی ایران و به دست گرفتن تجارت خلیج فارس و دریای عمان توسط پرتغالی در آستانه تأسیس حکومت صفوی

اروپاییان در راه ایران

• افزایش اقتدار و امنیت در دوران صفویه ← افزایش تولید و تجارت ← برقراری روابط سیاسی و بازرگانی با برخی از کشورهای اروپایی

• تأسیس شرکت های بزرگ تجاری در کشورهای اروپایی ← افزایش روابط تجاری، مخصوصاً با ایران

شاردن، بازرگان فرانسوی، یکی از مشهورترین جهانگردانی که راجع به ایران نوشته است.

حکومت صفوی در سراسیمب سقوط

- به روی کار آمدن؛ پادشاه دیگر بعد از مرگ شاه عباس اول
- سیاست کشتن و کور کردن شاهزادگان
- جلوگیری از حکومت آنها بر ولایت ها
- نیاموختن شیوه کشورداری
- در نتیجه ضعف و بی لیاقتی شاهان
- درگیری و اختلاف مقام های کشوری و لشکری و بازماندن از انجام مسئولیت ها
- مختل شدن امور ایجاد هرج و مرج در کشور
- شورش گروهی از افغان ها در قندهار
- پیروزی بر حاکم آن ولایت
- شکست سلطان حسین صفوی
- مسلط شدن محمود افغان بر پایتخت و قسمت هایی از ایران

تکلیف

• عصر تاریکی به چه دوره ای گفته می شود؟ و علت اینکه آن دوره را به این اسم نام گذاری کرده اند چیست؟

• قرون جدید در اروپا، شامل چه دوره ای می شود؟ و چرا آن را به این اسم نام گذاری کرده اند؟

موفق باشید.